

آئین نامه دوره دکتری Ph.D مصوب دویست و هفتاد و چهارمین جلسه شورای عالی
برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۲/۸ برای دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۳ و ما قبل آن :

آئین نامه دوره دکتری Ph.D

فصل اول

کلیات

ماده ۱: تعریف

دوره دکتری Ph.D بالاترین مقطع تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک می انجامد و مجموعه ای هماهنگ از فعالیت های پژوهشی و آموزشی است .
تبصره : در این آئین نامه به منظور اختصار به تمام دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ، پژوهشگاه ها و مراکز تحقیقاتی مجاز که در زمینه تحصیلات تکمیلی فعالیت دارند مؤسسه گفته می شود .

همچنین در این آئین نامه به واحد های آموزشی یا پژوهشی تحت پوشش مؤسسه (دانشکده ، پژوهشکده و یا گروه) به اختصار **دانشکده** و به شورا یا کمیته تحصیلات تکمیلی مربوطه " شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده " گفته می شود .

ماده ۲: هدف

هدف از ایجاد دوره دکتری تربیت افرادی است که با احاطه یافتن به آثار علمی در یک زمینه خاص و آشنا شدن با روش های پیشرفته تحقیق و دست یابی به جدید ترین مبانی آموزش و پژوهش بتوانند با نو آوری در زمینه های علمی و تحقیقی در رفع نیاز های کشور و گسترش مرز های دانش در رشته تخصصی خود مؤثر بوده و به تازه هایی در جهان دانش دست یابند .

ماده ۳: محور اصلی

محور اصلی فعالیت های دوره دکتری پژوهش و کسب تبحر در یک رشته خاص علمی است و آموزش وسیله بر طرف کردن کاستی های آموزشی دانشجویان این دوره است تا راه را برای وصول به اهداف دوره هموار سازد .

ماده ۴: مراحل دوره

دوره دکتری به دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم می شود .
مرحله آموزشی از زمان پذیرفته شدن در امتحان ورودی آغاز و به امتحان جامع ختم می شود .
مرحله پژوهشی پس از مرحله آموزشی آغاز و با تدوین رساله و دفاع از آن پایان می پذیرد .

تبصره : دانشجویان می توانند تحقیقات اولیه مرحله پژوهشی خود را در مرحله آموزشی آغاز نمایند ولی ثبت نام رسمی آنها برای مرحله پژوهشی و تدوین رساله منوط به موفقیت در امتحان جامع است .

فصل دوم

شرایط ورود

ماده ۵ :

شرایط ورود به دوره دکتری عبارت است از :

- ۱) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی .
- ۲) داشتن دانشنامه کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) یا دکتری حرفه ای یا بالاتر متناسب با رشته تحصیلی مورد تقاضا از یکی از دانشگاه های داخل یا خارج کشور که حسب مورد به تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد .
- ۳) موفقیت در امتحان یکی از زبان های خارجی به تعیین شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده .
- ۴) قبولی در امتحانات اختصاصی ورود به دوره دکتری .
- ۵) داشتن معرفی نامه مبنی بر صلاحیت تحصیل در دوره دکتری حداقل از ۲ تن از استادان قبلی داوطلب .

تبصره ۱ :

تشخیص این که دارنده کدام دانشنامه در کدام رشته می تواند تحصیل کند و همچنین تعیین شرایط تطبیق با گروه برنامه ریزی ذیربط در شورای عالی برنامه ریزی است .

تبصره ۲ :

در ورود به دوره دکتری محدودیت سنی برای داوطلبان وجود ندارد .

فصل سوم

استاد راهنما

ماده ۶ :

استاد راهنما به تقاضای دانشجو و موافقت کتبی استاد و با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می گردد .

تبصره :

استاد راهنما باید حداکثر تا پایان نیمسال اول سال تحصیلی تعیین شود . تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است رئیس دانشکده وظایف استاد راهنما را بر عهده می گیرد .

ماده ۷ :

استاد راهنما باید عضو هیأت علمی در یکی از مؤسسات بوده و حداقل دارای مرتبه استادیاری یا استادیار پژوهشی و سه سال سابقه تدریس یا تحقیق در دوره کارشناسی ارشد باشد .

ماده ۸ :

به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یک یا دو نفر از اعضای هیأت علمی یا از صاحب نظران و محققان برجسته به عنوان استاد مشاور تعیین می شود .

تبصره :

استادان مشاور باید دارای مدرک دکتری با حداقل مرتبه استادیاری یا استادیار پژوهشی با سابقه ۳ سال تدریس یا تحقیق در دوره کارشناسی ارشد باشند . برای صاحب نظران و محققانی که عضو هیأت علمی نیستند داشتن مدرک دکتری الزامی است .

فصل چهارم

مرحله آموزشی

ماده ۹ :

دانشجویی که برای دوره دکتری ثبت نام می کند بسته به میزان دروس مورد نیاز رشته موظف است بین ۱۲ تا ۳۰ واحد را با نظر استاد راهنما با موفقیت بگذراند .

تبصره :

اگر دانشجویی تعدادی از واحدهای درسی لازم را در دوره کارشناسی ارشد نگذرانده باشد موظف است به تشخیص دانشکده کمبود واحدهای درسی خود را در مرحله آموزشی جبران کند .

حداکثر تعداد واحدهای جبرانی ۱۶ و حداقل نمره آن بدون احتساب در میانگین کل ۱۲ است به ازاء هر ۸ واحد جبرانی یک نیمسال تحصیلی به مدت مجاز مرحله آموزشی افزوده می شود .

ماده ۱۰ :

برنامه درسی مرحله آموزشی در هر رشته توسط گروه برنامه ریزی ذیربط در شورای عالی برنامه ریزی تهیه و تدوین گردیده و به تصویب شورای عالی برنامه ریزی می رسد . اجرای هر برنامه ای که به تصویب شورای عالی برنامه ریزی نرسیده باشد فاقد اعتبار است .

تبصره :

تمام مؤسسات می توانند برنامه های پیشنهادی خود را جهت بررسی و تصویب به شورای عالی برنامه ریزی ارسال دارند .

ماده ۱۱:

دانشجو در مرحله آموزشی موظف است در هر نیمسال تحصیلی بین ۶ تا ۱۰ واحد درسی از دروس مرحله آموزشی را انتخاب و ثبت نام کند مگر آنکه کمتر از ۶ واحد درسی باقی داشته باشد.

ماده ۱۲:

طول مدت مجاز مرحله آموزشی ۲ تا ۵ نیمسال تحصیلی است. چنانچه دانشجو نتواند در این مدت مرحله آموزشی را به پایان برساند از ادامه تحصیل محروم می شود.

ماده ۱۳:

حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ است. در صورتی که نمره دانشجو در یک درس کمتر از ۱۴ باشد باید آن را تکرار کند. در هر حال میانگین کل دانشجو نباید از ۱۵ کمتر باشد.

تبصره:

چنانچه میانگین کل نمره های دانشجو در مدت مجاز تحصیل در مرحله آموزشی به ۱۵ نرسد از ادامه تحصیل محروم می شود.

فصل پنجم

امتحان جامع

ماده ۱۴:

دانشجویی که دروس مرحله آموزشی را با موفقیت به اتمام رسانیده باشد باید در یک امتحان جامع که به صورت کتبی و شفاهی برگزار می شود شرکت کند. این امتحان زیر نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده توسط هیأتی مرکب از ۵ نفر به شرح زیر برگزار می شود.

- استاد راهنما

- ۴ نفر عضو هیأت علمی دارای حداقل مرتبه استادیاری یا استادیار پژوهشی با ۳ سال سابقه تدریس یا تحقیق در دوره کارشناسی ارشد به تعیین شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده.

ماده ۱۵:

میانگین کل نمرات امتحان جامع نباید از ۱۵ کمتر باشد دانشجویانی که میانگین کل نمره امتحان جامع آن ها از ۱۵ کمتر باشد تنها یک بار دیگر می توانند در امتحان جامع شرکت کنند.

تبصره:

مؤسسه ذیربط موظف است قبولی یا عدم قبولی دانشجو را در امتحان جامع کتباً به وی ابلاغ نماید.

فصل ششم

مرحله پژوهشی و تدوین رساله

ماده ۱۶ :

ثبت نام در مرحله پژوهشی و تدوین رساله پس از اعلام قبولی در امتحان جامع صورت می گیرد .

ماده ۱۷ :

دانشجو باید حداکثر تا یک نیمسال تحصیلی پس از قبولی در امتحان جامع ، موضوع رساله خود را با موافقت استاد راهنما تعیین و پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مرحله پژوهش را آغاز نماید .

تبصره :

مؤسسه موظف است پذیرش و ثبت موضوع رساله دانشجو را کتباً به وی ابلاغ نماید .

ماده ۱۸ :

تعداد واحدهای رساله در مرحله پژوهشی بسته به تعداد واحد های گذرانده شده در مرحله آموزشی حداقل ۱۶ و حداکثر ۳۰ واحد است . در هر حال مجموع واحد های آموزشی و پژوهشی دانشجو در دوره دکتری نباید از ۴۲ واحد کمتر و از ۵۰ واحد بیشتر باشد .

ماده ۱۹ :

تمام فعالیت های علمی و پژوهشی دانشجو در مرحله پژوهشی و تدوین رساله باید با هدایت و نظارت استاد راهنما صورت گیرد . دانشجو موظف است در هر زمانی که استاد راهنما تعیین کند نتیجه تحقیقات خود را به وی گزارش نماید .

ماده ۲۰ :

دفاع از رساله پس از تدوین آن توسط دانشجو و تأیید کیفیت علمی و صحت مطالب آن از طرف استاد راهنما و اظهار نظر کتبی حداقل یک نفر دیگر از هیأت داوران مبنی بر قابل دفاع بودن رساله در حضور هیأت داوران صورت می گیرد .

تبصره :

تأیید استاد راهنما و اساتید مشاور باید در نخستین صفحات رساله درج شود .

ماده ۲۱ :

ترکیب هیأت داوران به شرح زیر است :

۱) استاد راهنما به عنوان رئیس هیأت داوران

۲) استاد یا اساتید مشاور

۳) ۴ نفر از اعضای هیأت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری یا استادیار

پژوهشی و سه سال سابقه تدریس و تحقیق در دوره کارشناسی ارشد به انتخاب

شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده که باید حداقل یک نفر آن ها دانشیار و دو نفر از مؤسسات دیگر باشند .

۴) نماینده ای از شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه به عنوان ناظر و بدون حق رأی .

ماده ۲۲ :

جلسه دفاعیه با ریاست استاد راهنما و حضور حداقل سه تن دیگر از اعضای هیأت داوران رسمیت می یابد . دانشجو موظف است در این جلسه گزارشی از کار تحقیقاتی و رساله خود را ارائه نموده و از آن دفاع نماید .

ماده ۲۳ :

هیأت داوران در پایان جلسه دفاعیه پس از شور و بررسی در خصوص اصالت و صحت رساله امتیاز آن را به شرح زیر مشخص می نماید :

الف (قبول) :
ب (مردود) .

۱) با درجه عالی

۲) با درجه بسیار خوب

۳) با درجه خوب

۴) با درجه قابل قبول

ملاک تصمیم گیری در خصوص رد یا قبول رساله ، رأی موافق حداقل چهار تن از اعضای هیأت داوران است و برای درجه بندی مراتب قبولی ، رأی موافق سه تن از اعضاء ضروری است .

تبصره ۱ :

در صورتی که تعداد آراء موافق و مخالف برای تصمیم گیری برابر باشد رأی رئیس هیأت نافذ است .

تبصره ۲ :

چنانچه هیأت داوران رساله را از جهاتی ناقص تشخیص دهد موارد نقص را در رأی خود ذکر نموده و از دانشجو می خواهد در مدتی که از حداکثر مجاز دوران تحصیل وی تجاوز نکند رساله خود را کامل و مجدداً از آن دفاع نماید .

فصل هفتم

سایر مقررات

ماده ۲۴ :

حدکثر مدت مجاز تحصیلدر دوره دکتری ۴/۵ سال است . چنانچه دانشجو در این مدت نتواند رساله خود را تکمیل و از آن دفاع نماید از ادامه تحصیل در آن رشته محروم می شود .

تبصره :

شورای تحصیلات تکمیلی می تواند در موارد استثنایی به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید دانشکده حداکثر تا ۳ نیمسال تحصیلی به مدت مجاز تحصیل دانشجو اضافه نماید .

ماده ۲۵ :

دانشجوی دوره دکتری باید به طور تمام وقت به تحصیل بپردازد تا بتواند از مزایای دانشجویی دوره دکتری برخوردار شود . آئین نامه های اجرایی لازم در این زمینه توسط مراجع ذیربط تهیه ، تصویب و ابلاغ خواهد شد .

ماده ۲۶ :

عدم ثبت نام یا ثبت رساله در زمان مقرر به منزله انصراف از تحصیل دانشجو تلقی می شود . در موارد استثنایی که دانشجو عذر موجه داشته باشد با موافقت دانشکده و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه و با توجه به حداکثر مدت مجاز تحصیل حداکثر تا ۲ نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند .

ماده ۲۷ :

به دانشجویانی که معدل کل امتحان جامع آن ها ۱۵ و بالاتر باشد اعم از این که برای مرحله تدوین رساله ثبت نام کنند یا از ادامه تحصیل منصرف شوند بنا به درخواست آنان تأییدیه ای مبنی بر گذراندن مرحله آموزشی دوره دکتری از سوی مؤسسه ذیربط داده می شود .

ماده ۲۸ :

نحوه پذیرش و ادامه تحصیل دانشجویان ایرانی متقاضی انتقال از دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی خارج از کشور به دوره های دکتری در مؤسسات داخل مطابق آئین نامه ای است که به تصویب شورای عالی برنامه ریزی رسیده و به واحد های مجری ابلاغ شده یا می شود .

ماده ۲۹ :

این آئین نامه در ۷ فصل و ۲۹ ماده و ۱۵ تبصره در جلسه ۲۷۴ مورخ ۱۳۷۲/۱۲/۸ شورای عالی برنامه ریزی به تصویب نهایی رسید و از اول سال تحصیلی ۷۴ - ۱۳۷۳ لازم الاجراست . از تاریخ اجرا کلیه بخشنامه ها و آئین نامه های آموزشی و پژوهشی مغایر با آن برای دانشجویان مشمول این آئین نامه لغو می گردد .